

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:

BILKEI FERENCZ.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szent-István-tér 1.

Egyes számok kaphatók: Rotter I., Weisz H. és Krausz V. tözsdejében.

A magyar katolikusok ünnepe.

Szinte hihetetlennek tetszett, hogy a katolikusok tömege így merjen demonstrálni meggyőződése mellett.

Maguk a liberális lapok is beismerik, hogy a katolikusok gyűlései mindig impozánsabbakká válnak s határozott haladás észlelhető a katolikus mozgalmak terén.

Ki ne tudná ennek a konstatálásnak értékét, midőn azok, a kik elvből, nyíltan és titkon ássák alattunk a talajt, azok kénytelenek beismerni, hogy igenis létezőnk, hogy mozgunk, hogy katolikus voltunkért a nagy világgal farkasszeműt nézünk.

A ki látta azt a megható képet, mely tündéri fényvel végigvonult tegnap Budapest utcáin, midőn körülbelül tizezer ember beragyogva a gyertyafény özőnétől, ünnepi énekeket énekelve az Oltári-szentség tiszteltére, hitvallást lelke leg-erősebb meggyőződéséről, annak át kellett éreznie, hogy ez az érzelmek nagyon mélyen hatott be gyökereivel a mi népünk lelkébe.

S az a tömeg az ország minden részéből verődött össze hozzánk. A községek egyszerű lakói, a paloták mágnásai, az intelligencia, a középosztály, az egyetemi hallgatók zászlók alatt, mind-mind arról tett tanuságot, hogy a katolicizmus él,

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZAJA.

A jó fiu.

A nyíló galagonya- és kökénybokrokotól olyan fehér volt a dombtető, mint a tavaszi vihártól tajtékzó tenger. A kis város végén a fehér özönvíz, mely elöntötte az egész vidéket, zátonyra talált és hatalmasan felgaskodó hullámokkal ostromolta, óriási kavargó tölcserrel körülfolyta a Torontálné kis kertilakát. A nyíló mandulafák és barackfák, a körtefák és bodza-bokrok virágzó fürgetege kidagadt a kertkerítés fölött, odabenn pedig elöntötte az utakat, csipkés hullámai körülözönlötték a házat és körülnyaldosták az alacsony tetőt. Olyan volt, mintha a tavasz kiáradt volna medréből és el akarná nyelni az egész világot.

A hegyi uton állottunk, a kőkereszt alatt, a hol hajdanában Török Abrist, Bercsényi hadnagyát, lováról leütötték a labancok.

A tavaszi nap édesen süttött az arcunkba, a kis városból pedig békés vasárnapi harangszó halatszott. Nekem úgy rémlett, mintha minden egyes harangkongás hosszu uszályu, fehér fantom képében, hulló csillag módjára, lassu ivben végigszánta a napfényes égboltozatot.

A harangszó eszünkbe juttatta a régi diákmisést, mely előtt meg-megszöktünk, ha vasárnap reggel itt gomboztunk a Török Abris keresztjének rücskös talpán, Sándor cimborám meg én. Egymásra vihogtunk diákos jókedvünkben, aztán egyszerre szörnyen ostobának találtuk, hogy egyszerre, csak úgy tegnaptól mára, szakállas, meglett

életéről, a szívében gyökerező meggyőződésről tanuságot kíván tenni.

Hogy mekkora a haladás csak ezalatt a pár esztendő alatt is, fényes bizonyosságot tesznek róla a gyűlések szónokai, a kik mint kipróbált vezérek tűzbe tudják vinni hallgatóikat, tudnak meggyőzni, könnyeket csalni a szemekből, fogadást tétetni a szívekben, a melyet ki nem irt onnan az ellenséges áramlat semmiféle erőszakos hatalma.

Nagy szükségünk van nekünk az összetartásra. Hiszen mindenütt ellenségek állanak velünk szemben. Nemcsak a más fajnak, hanem a saját véreink, tulajdon hitfeleink is fellázadnak és kezet emelnek nevelő édes anyjuk ellen. Jól mondta tegnap az ülés egyik szónoka, hogy a török uralom alatt nem volt szervezettebb, hatalmasabb ellenfele a magyarnak, mint a janicsárok, a kiket elraboltak a szülői háztól, megtagadtatták velük hitüket s azok ismerve az édesanya gyengéit oly vak dühvel támadtak rá, hogy az szíven találva rogyott össze.

És ma több az ellenségünk, a saját vérünkben való támadónk, többen vannak a janicsárok, mint a kiket fajuk, jellemük, születésük elválasztott tőlünk.

Az az ezekből álló hatalmas tömeg, a mely a nagygyűlések alkalmával magába szítja a meggyőződésből fakadó lelkesé-

emberekké lettek a gombozó diákok. Talán csak megálmodtuk, a mi azóta történt... Az egyetem, a hivatal, az öregedés és a kopás: semmi sem igaz belőle. Kis diákok vagyunk, nem játszunk többet férfiasdit, megint a mi titkos tolvajnyelvünkön beszélünk. Senki sem érti, ha megfordítva ejtjük ki e szavakat.

— Rámasz gyav!

— Rökö!

Talán még hajba is kaptunk volna és meg-hempergettük volna egymást a gyöpön, ha — meg nem szóal a kerítés mögött egy csengő hang.

— Ügyvéd ur! Kérem szépen!

A virágzó bokrok közt, mint a najád a tajtékzó habokból, egy csinos, sötét leányarc bukkant föl.

— Ügyvéd ur!

Ez Sándornak szólt...

— A nénike kéreti ha ráérne egy pillanattal...
— A Torontálné kis unokája mondta a cimborám.

A mint a ház felé menve, sarkon követ-tük a mosolygó kis lányt, titokban meg-meg-taszígtáltuk egymást, mint hajdanában, diákkorunkban, ha az erdész Sárija billegette előttünk hetykejárásu, formás lábacskáit, a gimnázium előtti járópaddlón.

Az öreg Torontálné ott ült a kertilak üvegfolysóján. Galambösz, rózsásarcu, szelid szemű, édes megadással mosolygó öreg asz-sonyka volt. Husz esztendő óta várta a halált, mert szívbeteg volt, de az ilyen megrepedt üveg néha tovább tart az ép üvegnél. Soha sem láttam még szemtől szembe, de jól ismer-

dést, mind alkotni, szervezni fog otthonában, valamennyi egy kapocs lesz, a mely összefűzi a keresztény Magyarország hívő lakosságát, hogy az az óriási erő, a melynek birtokába vagyunk, ne forgácsoldójék szerte oldott kéve módjára s akkor beteljesedik: hogy a pokol kapui nem vesznek erőt rajtunk.

Esküdtszéki tárgyalások.

Tomasovics János baracscai lakos bünperében láttunk egy képet, mely nem megy fehér hulló számban a mindennapi életben, ma itt, holnap amott lejátszódik egy-egy végzetes avagy kevésbé végzetes eredménnyel. Tomasovics, mint annyi sok más bünös, vak szerelmének korlátozására nem rendelkezik elég lelki erővel s mert vágya nem teljesül, gyilokkal közele i meg azt, a kit szeret, és megöli. Az esküdtbirák erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés büntetésében mondják ki bünösnek s a törvényszék, mint esküdtbírótság az esküdtke verdiktje alapján 8 évi fegyházra ítéli. A baracscai temető egy új sirkeresztje a fegyház lakóinak számát egygyel szaporította.

Az esküdtszék tárgyalásainak folyamán fordítsunk egyet az életből vett képekkel telített kaleidoszkópon s a kép, a mely szemünkbe ötlük, elszomorító. Az Alap községhez tartozó Bartal pusztán az idei nyár folyamán aratásra és

tem az egész pereputtyát, valamint ő is az enyémet.

A barátja is meghallgathatja, a mit akarok, — szólt az öregasszony. — Egy kis változást szeretnék tenni a végrendeletemen...

— Már megint, — mondta Sándor.

A szoba ajtaja nyitva volt s a szemben levő falon egy képet láttam. Arckép volt, egy pelyhes ajku, tizenhét éves gyermek képe a ki bakcazredesi ruhát viselt.

Az öregasszony tehát meg akarta változtatni a végrendeletét.

— Ugy gondolkodtam, jó lesz, ha ezt a kis gyümölcsöst is a Janikának testáalom...

Sándor komolyan csóválta meg a fejt.

— Ejnye, — hiszen a házat is rátestálta.

Azt is, — mondta Torontálné szelid mosolylyal.

— És a földjét is?

— Azt is...

— De hiszen nemrégiben még ugy beszél-tük meg, hogy legalább a gyümölcsös a nagyobbik legyen, Akosé?

— Most mégis úgy gondolom, hogy jobb lesz, ha Janikának hagyom...

Szelid, zavart mosolylyal mondta, de a mosolya alól kiéreztem acélkemény macacsságát. Sándornak láthatólag sehogy sem tetszett ez a dolog és kapacitálni akarta Torontálnét.

— Akos fiának tehát nem hagy semmit?

— Akos elég jól bírja magát...

— Janika is jól bírja magát. Legényember és ezredesi fizetést kap...

De hátha valami baja esik? Hátha ké-sőbb rosszra fordul a sorsa?

cséplésre szerződik néhány szegény ember, hogy a télre való kenyeret megkeresse. Közük van Kaszás József alapi lakos is, a ki beteg felesége és két kis gyermeke kenyérét is hivatva van megkeresni. Löwy Jenő zsidó bérlőnek van egy zsidó ispánja, a ki embertelen bánásmódjával, goromba modorával keserűvé teszi a véres verjeikkal keresett kenyeret, sőt színiülgi tölti a keserűség poharát, melytől azonban ő sem menekült meg. Ez év július hó 19-én a jelzett pusztán cséplés munkálatokat végeztek. Kaszás néhány társával az asztag tetején dolgozott, de mert az erős munkához gyengék voltak a polyvahordó gyerekek, Fábián Ferenc, a durvaságáról ismert botos ispán lerendelte Kaszást és társait az asztagról s a gépből kijövő szalmához parancsolta őket. Az ispán itt a polyvát összekeverte a szalmával, a mi Kaszás munkáját — a kellő munkaerő hiján — lehetetlenné tette. Kérte is az ispánt ezen állapot megszüntetésére, a kérelem azonban eredménytelen volt, miért is társával együtt ismét az asztagra ment dolgozni. Fábián az ő rendes szokása szerint e helyütt reprodukálhatlan, gyalázatos, piszkos káromlásban tört ki, Kaszást megfenyegette a kezében levő lapáttal, majd vele a munkát abbahagyatta. Kaszás a kasznárhoz fordult, hogy munkába állását kieszközölje, kérelmének azonban helyt nem adtak. Ekkor született meg agyában a rettenetes gondolat: megboszulja a zsidó ispánt, a ki kenyérétől fosztotta meg. Időközben értesült arról, hogy az uraság is értesült a történetekről, sőt olyan kijelentést is tett az ispán, hogy egy szem buzát sem kap, mire Kaszásban a boszu terve megerősödött. Tervét részben keresztül vitte. A közös nyugóhelyen, az Isten szabad ege alatt Kaszás egy nehéz fejszével fejbe vágta Fábiánt éjjel 1/211 órakor, ő maga pedig reggel jelentkezett a sárbogárdi bíróságnál. Fábián 6 hétig feküdt fejszéjével, jobb szemének látóképességét azonban nagyrészt elvesztette.

Ez ügyben út össze tegnap az esküdtszék, mely az alkalommal a következőképp alakult meg: elnök: Mader Ferenc, szavazóbírák: Madarassy István és Sárkány Ferenc, jegyző: Gidófalvy

— Ákoskal is megeshetik . . .
 — Oh, Ákos majd csak segít magán valahogyan . . .
 — Pedig Ákos családós ember!
 Ha bajba kerülne Ákos, tudom, hogy Janika nem hagyná cserben Neki arany szive van . . .
 — És Ákos talán rossz fiu?
 — Ne mondjon ilyet ügyvéd ur!
 Az öreg asszony szeliden mosolygott. Szemmel látható volt, hogy a katonafiát jobban szerette a másiknál.
 Sándor összeráncolta a homlokát.
 — Ha a köteles részt is megvonja tőle, akkor ki kell tagadnia.
 Torontálné nyugodtan bölintott a fejével, aztán szeretettel magához vonta a mosolygó kis leány, Torontál Ákos leányát.
 Elhallgattak, én meg a szobában függő képre mutattam.
 — Talán a fia képe? kérdeztem.
 — A Janikáé! — mondta az öreg asszony büszkén.
 Ilyen fiatal és már ezredes?
 — Nagyon fiatal . . . Még negyven esztendő sincs . . .
 — Negyven? Ezen a képen tizennyolcnak látszik!
 Az asszonyka pirulva sütötte le a szemét, Sándor pedig elnevette magát.
 — Ezt a képet még kadét korában festették meg . . . A mint aztán előléptették, Torontálné mindig hozzáfestett egy csillagot, majd hozzáfestette az arany gallért is.
 Elmosolyodtam az anyai szív édes együgyü-

Béla. A vádhatóságot Bors János alügyész képviselte, védő dr. Steiner Jákó ügyvéd volt. Esvőküdték: Sz. Bakos András, Illés Károly, Meszleny Benedek, V. Végh István, Rölich Károly, Herceg Sándor, Pajor József, Lörincz Elek, Láng Antal, Heigerl Jakob, Friesz József, Tremkó Ferenc; pőtesküdt: Fiáth István.

Vádlott Kaszás József 33 éves, nős, 2 gyermek atyja, előlétele büntetlen. Tagadja, hogy előre megfontolt ölési szándékkal támadta meg az ispánt. Éjjel felébredt, vizet ivott a közeli lajtnál s utközben megbotlott a fejszében s akkor gondolt a boszura, fejbe vágta az ispánt; de nem teljes erejéből, nem ölési szándékkal. Elkeseredett, mert kenyérét vesztette.

Fábián tagadja, hogy gorombáskodott volna, ő mint ispán kötelességét teljesíté, midőn a felügyeleti jogot gyakorolta. Német kasznár, valamint Löwy bérió nem ismerik szigorú embernek az ispánt, a káromkodás szokása. A többi tanúk kivétel nélkül igazolják, hogy Fábián durva, goromba ember volt, káromkodott folyton, jót nem is mondhatnak róla. A tanúk vallomását helyszüke miatt nem közölhetjük, Fábián ispán káromkodásait a jó izlés, a szemérem tiltja, hogy reprodukáljuk. Hogy azonban fogalmuk legyen olvasóinknak a Bartal pusztai életéről, lehetőleg szó szerinti adunk egy-két tanuvallomást.

Zsinika Ignác: A szótvalást nem hallottam, csak azt láttam, hogy egymást fenyegetik. Később mondtam Kaszásnak, hogy kérje meg az ispánt, nem tette. *Az ispán urra jól nem mondhatok. Nyomja a munkást, disznó száju ember!* A munkásokkal minden évben baja van. Az idén is 10 métermázsa meg 1 - 1 tized eleségre, vagy ha rossz az eleség, holdanként 6 koronára szerződünk, még sem adtak ki a 10 mázsan túl semmit sem. De hát kérem Sárbogárdon az ilyet nem lehet megnyerni, azért nem is mentünk a főbíróhoz, mert akárki ment még, ott mindig az uraság nyer.

Kiss József: *Az erős munkához gyengék voltak a polyvahordó gyerekek.* Ebből lett a baj. *Mindig a kenyérünkért rabolta az uraság.* Az ispán is azt mondta a kasznárnak a veszedelmes

segén de elkomolyodtam, mikor felém fordult a Torontálné vizsgáló, okos pillantása, mely oly különös ellentétben volt arcának szelid, igénytelen kifejezésével.

— Mikor látta utoljára a fiát? — kérdeztem később.

— Régóta nem láttam, mert messzi vidéken él, Boszniában és az ezrede nem tud elleni nélküle . . . Hanem ir minden esztendőben, ir nekem, hosszú levelet és ajándékokat is küld . . . Ezt a szép karosszékét is tőle kaptam . . . Ő mindenre gondol és el fog jönni . . . Karácsonykor biztosan el fog jönni . . .

— Ha ir neki, hát írja meg, hogy tisztelem, mondta Sándor.

— Megírom!

— Elmentünk és a kis leány elkisért bennünket a kapuig. Ott megszólalt.

Csinálja meg ügyvéd ur azt az irást, mert különben nem lesz nyugtunk a nagymamától . . .

Megcsinálom, kis leány!

Mikor aztán megint a Török Abris keresztje alatt voltunk, szóba hoztam Torontálnét.

— Különös asszony! Az egyik fiát kitagadja a másik kedvéért. Pedig jóvalavá fia Ákos is. Sándor meghökkenve nézett rám.

— Hát te nem ismered ezt a dolgot?

— A Janikáé.

— Nem. Magam sem tudom, hogy miért, de eddig úgy rémlett előttem, mintha Torontál Jankó elesett volna Boszniában . . .

Hetvennyolcban, mikor hadnagy korában Boszniába ment, az első lövés, mely eldördült, őt találta mellbe . . . Ott temették el a Száva partján . . .

napon: *Takarodjál innen, nem kapsz semmit sem!* Kaszás sohi sem bántott senkit, fájt neki, hogy a kenyérétől megfosztották.

Ercsinger Mihály: Nem hallottam a vitából semmit sem. Nehéz volt a munka, azt mondta az ispán ur: *Ma meg kell szakadni a munkásoknak!* Az ispán ur nagyon goromba ember, aztán meg (megborzad) írtózik az ember kimondani a káromkodását. Bizony erős munkát végeztünk, a szalmát is messze kellett vinnünk, merő vizek voltunk, még sem volt elég.

E néhány tanuvallomás igazolja, fennen hirdeti, mi a magyar ember zsidó kurián. A cseléd, a zsellér, a napszámos az igavonó állat, a barom nivójára süllyedt. A telkes gazdából nemzetközi proletár lett: kivándorló Amerikába vagy szocialista itthon. A magyar közép birtokososztály letört. Hivatalokban szegődik vagy inkompatibilis »közgazdasági tevékenységben« tengődik. A magyar föld értékének felén túl van adóssággal terhelve s idegenek, jövevények, sok esetben a nemzet ellenségeinek birtokába jut tulajdonul. A politikailag »zabaddá tett földmives megtanulta, hogy a pénz hatalmával fájdalmasabb ütések lehet mérni az elgyőtrött testre és lélekre, mint hajdan a deresen. Vajha volna ismét egy Eötvös Józsefünk, megíródne újabb »A falu jegyzője.« Hihetőleg csak a regény címe s a benne szereplő személyek nevei változnának. Az elnyomtatás, a zsarnokság, az álnok ravaszság és emberi gonoszság — tetézett mértékben — megmaradnának. Macskásyt és társait valami Erger-Berger-nek hívnák, a kik ott vannak az egykori nemesi kuriákon s szerencsés spekulációk révén a mindenható pénz hatalmával kisajátították ősi jussukból a »könyvelmü« gentryt, a »buta« parasztot és Pikler tanár segítségével rövid időn belül kisajátítják magát a magyar géniusz is.

E rövid kitérés után részletezés nélkül adjuk a tárgyalás további folyamatát. A kérdőpontok megállapítása után Bors János alügyész szigorú jogász ésszel, s ügyes érvcsoporthozással igazolja vádját s gyilkosság kísérletének büntetésében kéri vádlottat bünösek kimondani. Dr. Steiner védő szociális fejtegetéssel élethűen ecseteli az új

— Mit beszélsz! És az édesanyja nem tud róla?

Az öreg asszony akkoriban halálán volt és a családja elitkolta előtte a hirt. Később felépült valamennyire, de az orvosok azt mondták, hogy az első izgalom elő idézheti a katasztrófát . . . Így történt, hogy a hazugságot állandósították. Mikor az öreg asszony gyanakodni kezdett, leveleket hamisítottak Jankó irásával és mikor később türelmetlenkedni kezdett a fiu lassu előléptetése miatt, előléptették a szegény Jankót. Ma már ezredes . . . A hazugságot nem volt nehéz fenntartani, mert Torontálné nem igen jár ki a házból, cselédjei és ösmerősei pedig ki vannak tanítva. Sokan a városban különben azt hiszik, hogy Torontál János él és egy ezredet vezényel . . .

Leültünk a kuruc-kereszt talpára.

— És az öreg asszony boldog!

— Végső elemeiben az ő boldogsága is csak olyan reális, mint akármelyikünké.

Elhallgattunk és a tavasz dagadó árja közepett elgondolkoztunk Torontálnéról, a kit anyai szívének sejtelmes ösztöne arra kész, hogy jobban szeresse egyik fiát a másiknál.

Az egyiket, a ki delceg, lovagias, kötelességtudó, gyöngéd, hálás, a királyi hercegekkel szokott ebédelni és a kit a felség hadi parancsaiban meg szokott dicsérni . . . A ki mintaképe volna a katonának és a fiunak, ha nem volna egy titkos fogyatkozása: az, hogy tizenhat esztendővel ezelőtt meghalt.

Herczeg Ferenc.

földesurak és munkásai közti jogviszonyt s felmentést kér. Az esküdtek az ügyészi indítvány értelmében hozzák meg a verdiktet s a törvényszék mint esküdbíróóság a jogászembernek nem kis meglepetésére gyilkosság kísérletének büntelése miatt 3 évi fegyházra ítélte a vádlottat. (A btk. 66 §-a a jelzett büntetetre 5 évi fegyházat állapít meg minimumként.) Az ügyész, de a védő is semmiséget jelent be.

A harmadik bűneset, mely ma került esküdtzéki tárgyalás alá, egy szerelmében csalódott, élettapasztalat nélküli fiatal ember tragikus sorsa. A bűn tulajdonképeni rugója a szerelem. Káloz község legelső telkes gazdája volt az öreg Král s feleségével együtt nem szívesen látta háza körül settenkedni a falu egy kis gazdájának legény fiát, ifj. Csákvári Jánost. A fiatalok szerették egymást s az öreg Král halála után remélték is, hogy egymáséi lehetnek. A legénynek azonban sehogy sem sikerült a dolog. Hiába kérte a leány anyját, az, de meg testvérei is ellenezték a házasságot, mire a fiu a leánnyal egyetértőleg bujdosni kezdett s kizárólag szerelmüknek éltek. Később szegényükben Pestre menekülnek s itt még él a kölcsönös szerelem tüze, mignem a legény szívé teljesen elkeseríti egy hír: Rózsikája menyasszony. A leány ugyanis engedve a családtagok unszolásának, teljesítette öhajukat, menyasszonya lett egy pesti fiatal embernek. Fokozott mértékben kél életre az elhagyott legény szerelme, nem nézheti más ölelő karjaiban azt, kit szeretett, szeret s — mint állítja — szeretni fog, megcsalt szerelme vad indulattal párosul, még egyszer látni kívánja, hűtlen kedvesét, hogy párologó szívére mellett ő is halálát lelje. A leány ma már halott s a legény a vádlottak padján ül lelken a retketes váddal: gyilkos.

Az esküdtbíróóság ez alkalommal a következőkép alakult meg: elnök: *Keczán* Izidor, szavazó bírák: *Madarassy* István és *Sárhány* Ferenc, jegyző: dr. *Hampek* Béla. A vádhatóságot *Námessy* János kir. alügyész képviselte, védő dr. *Szabadi* József ügyvéd. A vád és védelem visszavetési jogának teljes kimerítése után az esküdtek a következő sorrendben sorsoltattak ki: *Heigerl* Jakab, *Verebi* Végh István, *Friesz* József, *Röhlich* Károly, *Meszleny* Benedek, *Boros* Sándor, dr. *Drechsler* Mór, *Fiáth* István, *Vencel* József, *Füzy* Márton, *Pollák* Henrich, *Herceg* Sándor. Pétesküdt: *Lörinc* Elek. A kisorsolás befejeztével az esküdtek a törvényben előírt esküt letették s kezdetét vette a bizonyítási eljárás.

A vádlott ifju Csákvári János, kálozi lakos, ev. ref. vallásu, nőtlen földműves. Csinos, szépnövésű ember. Arról vádolják, hogy ez év május 7-én Král Rozália kálozi lakost összeszurkálta, nyakán a visszeret keresztül szurta, minek következtében az rövid idő múlva meghalt.

Ő maga így adja elő az esetet: Négy év óta szerelmi viszonyt folytattak. Nőül akarta venni Král Rozáliát, de a lány szülei semmiképen nem akartak a házasságba beleegyezni. Hogy erre rábírák őket, többször látszólag megtámadta, hogy talán ily módon sikerül a beleegyezést kikerésközölni. Majd mindketten Pestre mentek szolgálatba, a hol a viszony tovább folyt. Aztán elhatározták, hogy együtt halnak meg. Május 7-én este odalopózkodott a leány szüleinek lakásához, este beszéltek együtt, reggel a leány kijött és megállapodás szerint a pajtában egy biciskával keresztül vágta a leány nyakát, majd a szíve felé szurta a kést. A leány meghalt, de ő életben maradt.

A tanuk vallomása azonban teljesen ellene

bizonyít, mert a leány már két év óta nem szerette, került mindenütt, nappal nem is mert az utcára egyedül menni, félve a régi kedves boszujától. Majd szolgálatba ment, a hova a legény követte. Král Rozália el is jegyezte magát mással. Mikor aztán Csákvári látta, hogy sehogy sem boldogul, elhatározta, hogy meg fogja régi kedvesét ölni. Hazajött, este a ház eresze alá rejtőzött, s mikor a leány kora reggel kiment, rátámadt, késével össze-vissza szurkálta kezén, hátán, gyomrán megebesítette, de különösen a nyakán vágott seb volt az, a mely dr. *Hercz* és dr. *Pataki* orvosi szakértők szerint a halált okozta.

Maga a vádlott többször ingerülten fakad ki a vádlói bizonyításnak súlya alatt, rájuk kiabál, úgy hogy többször *Keczán* bírónak kell őt nyugalomra inteni.

Egyik érdekes momentumja volt a tárgyalásnak az, midőn özv. Král Mátyásné vallomását olvasták fel, a ki azt állította, hogy *Radnich* Imre plebánus kitiltotta volna leányát féslet életé miatt a templomból.

Szabady dr. védő nyomban feláll és ennek a vádnak a plebánus nyilatkozata alapján való megcáfolását kérte annál is inkább, mert az egyik újságíró nagy mohósággal feküdt neki a papírosnak, midőn egy katolikus pap olyan cselekedetéről hallott, a mely némileg befolyásolhatta volna akár a legény, akár a leány elkeseredését.

Kitűnt, hogy maguk a falu leányai húzódtak vissza a nyilvános bűnös viszonyban élő leánytól, sőt ha a leányok helyéről elhúzóda a padba akart menni, onnan is odébb állottak.

Lapunk zártakor még a bizonyítási eljárás folyik s a mennyiben dr. *Szabady* József védő kérte vádlott szüleinek tanuként való beidézését távirati uton, mely kérelemnek hely adatott, s így valószínű, hogy a tanuk kihallgatása csak holnap délelőtt nyer befejezést s így ítélethozatalra csak holnap a késő délutáni órákban kerül a sor.

UJDONSÁGOK.

Az új püspöknél. Kedden a kinevezett három új püspök, t. i.: *Varosy* Gyula dr. székesfejevári, *István* Vilmos dr. szombathelyi és *Széchenyi* Miklós gróf győri püspökök Bécsben voltak a pápai nunciussnál a processus informativus megtételére, vagyis a római Szentszék képviselője előtt kinyilvánították, hogy a kinevezést s a vele járó jogokat és kötelességet elfogadni hajlandók és az Egyház szellemében teljesíteni is fogják. Az aktuson *Várdar* Árpád dr. vallás- és közoktatásügyi miniszteri osztálytanácsos, *Drechsler* Antal, a Pazmaneum igazgatója, mint tanu továbbá *Fischer* Colbrie Ágost esztergomi praelatus-kanonok voltak jelen. A magyar király előtt — a mint értesülünk — jövő hétfőn fogják letenni az új püspökök az esküt.

Tegnap már Budapesten volt dr. *Varosy* Gyula. A katolikusok nagygyűlésén nagy számban voltak jelen a székesfejevári egyházmegyéből. Még a délelőtt folyamán sokan tisztelegtek az új püspöknél, köztük *Cziráky* Antal gróf, *Zichy* Aladár gróf, *Major* Ferenc dr. Délután pedig két izben is körülbelül harmincan, papok és világiak vegyest mentek fel az új püspökhöz, hogy őszinte tiszteletüknek kifejezését adjanak. *Positis* Mihály nagyperkáti esperes plebánus üdvözölte a

püspököt, a ki egyszerű keresetlen szavakkal felelt hiveinek üdvözlétére.

— Annyit mondhatok — mondá — hogy *nagyon fogom önöket szeretni* és kérem, imádkozzanak érettem, hogy azt a nehéz és felelősségteljes állást, a mely vállaimra nehezedik Isten segédelmével betölthessem. Azután leültette őket, szerzetettel kérdezősködött tőlük és nem volt senki, a kit barátságos atyai szavai-val meg ne örvendeztetett volna.

A meglepetést valamennyien örömmel voltak eltelve és hálával az isteni Gondviselés iránt, a ki oly jóságos és igazán szeretetteljes főpásztorral ajándékozta meg a székesfejevári egyházmegyét.

— **A püspöki kinevezési okirat.** A püspöki kinevezésről szóló királyi kézirat szövegről szöveg a hivatalos lap tegnapi számában jelent meg s a következőkép hangzik:

Vallás és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére *dr. Varosy Gyula* pápai prelatust, címzetes apát, kalocsai kanonok és a budapesti központi papnevelő intézet igazgatóját székesfejevári püspökké kinevezem.

Kelt Gödöllőn, 1901 évi november hó 1-én

Ferencz József, s. k.
Dr. Wlassics Gyula, s. k.

— **Névnapi tisztelgés.** *Kempelen* Imrét, mint a székesfejevári tüzölgyet elvédnökét, f. hó 5-én *Reé* István főparancsnok és *Simon* Sándor alkapitány üdvözölte *Iszka-Szent-Györgyön*. — *Németh* Imre anyakönyvi felügyelő, mint a Fejérmegyei és székesfejevári tisztviselő és hivatalnokok otthonának elnökét *Szakkál* Antal háznagy üdvözölte egy 10 tagu küldöttség élén *Széchenyi* utcai lakásán.

— **Rigó és a mágánások.** E cím alatt a székesfejevári krajcáros zsidó papíroson egy épés papramorgó meglehetősen alacsony színvonalon álló kirohanást követ el lapunk, a papság, a balkezes-messaliancé, no meg, mert na ez úgy divat, a «láztó heccáplánák» ellen abból az esetből kifolyólag, hogy a «Fejérmegyei Napló» megemlékezett arról a kis pikantériáról, hogy *Rigó* Jancsi két úrral a napokban együtt vadászott.

Előre becsátva, hogy véleményünket az esetről továbbra is fenntartjuk s annak megítélését jóízűs olvasóinkra bizzuk, a kis formedvényre rövid megjegyzésünk a következő.

Teljesen perverz izlésre és alapjában tönkrement gondolkodási képességre vall a kath. Egyház demokráciájának olyatén emlegítése, mely egy világszerte hírhedt botrányhőssel jönnek látja párhuzamba állítani Magyarország örökké siratott, örökké feledhetlen nagynevű hercegprímását, *Simon* Jánost (gondoljuk erre céloz a közlemény írója), ki csizmadia fiuból emelkedett Magyarország első egyházi méltóságára, nem botrányai, nem a zsidó lapok reklámja, hanem életszentsége, tudománya és érdemei folytán, az apostoli király bizalmából.

Ott is sántikál a hasonlítás, ahol az a bizonyos egészen alacsony származásu zsidó földbírtokos emlegettetik, ki «Ő Felsége magyarországi vadászatainak állandó meghívott vendége.» Mert az elien is tiltakozunk, hogy *Rigó* Jancsi akár csak egy zsidó földbírtokossal is összehasonlítsák.

Az meg a magyar fajnak speciális gyengesége, hogy néha tulságosan jól érzi magát a maga kedves cigánya társaságában úgy mulatozás közben, de nem a rendes társadalmi érintkezés körülménye között.

Tovább menve, megjegyezzük azt, hogy a közlemény írója tudhatná, hogy a Fejérmegyei Napló nem »szolgál magasrangú papokat.« Szolgálja az egyházat, a keresztény nép érdekeit, a néphírt, de egyes magasrangú papokat soha, plane olyanokat nem, kiknek összeköttetésében távolságával kiabál az ebenbürtigek abszurditása. S a közleménynek épen erről szóló része árulja el szerzőjének teljes rosszhiszeműségét és izléstelenségét, mert maga tudhatja a legjobban, hogy a Fejérmegyei Napló semmiféle és így papi visszaélésekkel szemben sem szokott soha szemet húnyni, főleg ha azok elítélését a közérdek kívánja. Piszokban turkálni nem szokott és nem is hivatala, mint a közlemény írójának, de ha beszélnie kell, mindig tudta és tudni fogja kötelességét.

Abban megegyezünk, hogy teljesen izlés dolga eldönteni azt, horkor »gavallér ur« egy hecckáplán, egy zsidó hírlapíró vagy egy zsidó lapok által reklámozott házasságtörő botrányhős cigánymuzsikuss.

Különböen teljes megelégedésünkre szolgál, hogy az ildomtalan förmédvény csak azon a papíron látott napilágot.

— **Színházi jelentés.** Halmai Imre értesíti a színházlátogató közönséget, hogy a színiéjszák f. hó 16-án kezd meg. Az első napok műsora a következőképp van tervezve:

Szombaton, november 16-án: (bérlet 1. sz.) először: »A bor.« eredeti színmű (falusi történet) útkel, zenével. Irta Gárdonyi Géza.

Vasárnap, november 17-én: Két előadás. Délután 4 órakor: fél-helyárakkal: »A fenekényok.« énekes életkép. Este fél 8 órakor. (bérlet 2. sz.) másodszor: »A bor.« eredeti színmű.

Hétfőn, november 18-án: (bérlet 3. sz.) először: »A sasok.« eredeti bohózatos vígjáték. Írták: Guthi Soma és Rákossy Viktor.

Kedden, november 19-én: (bérlet 4. sz.) »Hoffmann meséi.« Offenbach Jakab regényes nagy operetteje. *Kalmár József* tenorista és *Huckslett Irén* coloratour-énekesnő bemutatja.

Szerdán, november 20-án: (bérlet 5. sz.) másodszor: »A sasok.« bohózatos vígjáték.

Csütörtökön, november 21-én: (bérlet 6. sz.) »A kis szökevény.« angol operette 3 felvonásban. Szalóczy Irén soubrette primadonna első fellépte.

Pénteken, november 22-én: leszállított helyárakkal: »A három pár cipő.« életkép, dalokkal és táncokkal 4 képpben.

Szombaton, november 23-án: (bérlet 7. sz.) »A napfogatkozás.« bohózatos nagy operette. Szalóczy Irén 2-ik fellépte.

Vasárnap, november 24-én: Két előadás. Délután 4 órakor: fél-helyárakkal: »Náni.« népszínmű 3 felvonásban. Este fél 8 órakor: (bérlet 8. sz.) »A sztrájk.« vagy: a gyáros és munkások küzdelmei, népszínmű. Irta: Szigligeti Éde.

Hétfőn, november 25-én: leszállított helyárakkal: »A párisi szegények.« Francia dráma.

Kedden, november 26-án: III először: »San Toy.« operette. Zenéjét szerző: John Sydney

A már előzőleg kiborsított bérletárusítás alapján bérelni lehet Kovács Sándor színházi titkárnál és Krausz Verona dohánytözséjében, ahol a bérletjegyek és szelvények átvehetőek s a bérletpénzek kifizethetők. A színlapokra ugyanott lehet bérelni az egész színiéjszákra 2 koronáért.

— **A ház mesterné lovagja.** E cím alatt lapunk október hó 29-iki számában megemlékeztünk arról a durva támadásról, melyet egy csavargó intézett Steinmezz Ferenc ügyvédi kamarai őrök ellen. Steinmezz ez alkalommal a már előzőleg megtámadott ház mesterné segítségére ment s hogy ezt tette egy védtelen nő mellett egy csavargóval szemben, csak férfias kötelességet teljesített. Csak fokozza a lovagias eljárást erkölcsi értékét, hogy erősebb férfival kelt harca a nő védelmében s így épen nem alkalmas e fellépése izléstelen gúny- vagy vicc-faragásra. A tényállás helyes ismertetésével ez célunk nem lehetett s a kik így fognák fel, alaposan tévednek. A nő védelme kötelesség, még ha ház mesterné is.

— **Meghívó.** A Székesfejérvári Kereskedelmi Társulat f. hó 10-én azaz vasárnap d. e. 11 órakor a székesfejérvári kereskedelmi iskola helyiségében rendes évi közgyűlés tart. A közgyűlés tárgyai. 1. Jelentés a társulat működéséről. 2. A számvizsgáló bizottság jelentése a zárszámadások megvizsgálásáról, s a felmentvény megadása. 3. A költségelőirányzat megállapítása és jóváhagyása. 4. A választmány előterjesztése az építési szándékolt tanítészeti ház telkére vonatkozó szerződés jóváhagyása iránt. 5. A lemondás folytán medüresedett elnöki és alelnöki tisztség betöltése. 6. 5 kisorsolt választmányi tag megválasztása. Kisorsoltak: Heumann József, Karl József, Kaltenecker Márton, Kovács Károly, Piski László, kik azonban újból megválaszthatók. 7. Esetleges indítványok.

— **Az iskolás gyermekek egészsége.** A kultuszminiszteriumban javában folyik az az ankét, a mely az iskolaorvosok dolgával foglalkozik. Megállapították azokat a teendőket, melyek az orvosokra hármlanak a fertőző betegségben szenvedő gyermekekkel szemben. Megadták az iskolaorvosoknak azt a jogot, hogy az ilyen gyermekeket felülvizsgálják. Egyáltalán joga lesz az iskolaorvosnak meglátogatni a diákszállásokat s meggyőződést szerezzen magának arról, hogy a kosztba adott diákok lakása tiszta-e. Kivánatosnak mondotta ki az ankét, hogy az iskolaorvosi intézmény a népiskolákra is kiterjesztéssek s hogy a miniszteriumban az egészségügyi ügyek külön szakreferensre bízassanak. Hát biz mindez igen szép dolog. Ankéteznek, gyüleseznek, tanácskoznak nap-nap után, látszata azonban nincs. Nagyon szükséges volna a mi községi iskolánkat is tüzetesen megvizsgálni s tapasztalt túltömöttségben bármiképp segíteni. Szükséges volna a földhöz ragadt szegény nép lakásait megvizsgálni s bizonyára visszarettenének a bacillus-fészektől. Ne ankétra járjanak az orvos urak, hisz rendeletünk már ugyis rengeteg sok van, munkássággal, közéleti tevékenységgel kell e bajon segíteni.

— **Névváltoztatások.** Alapi Ferenc helybeli lakos vezetéknevét belügyminiszteri engedéllyel *Alvári-ra*, Babári István helybeli lakos *Földes-re* és kiskorú Weisz Oszkár szintén helybeli lakos *Vas-ra*.

Életveszélyes támadás. Simon József szabadbattyányi lakos nagy legény volt a faluban s alig tette be lábát idegen munkás, a kit meg nem tisztelt volna támadásával. F. hó 4-én is csupa kedvtelésből életveszélyes surást ejtett egy legényen más ok híján csak azért, mert nem volt falubelije. *Nekota Pál* és *Hornyák János* ösküi 17 éves legények szorgalmas munkásai voltak Schwarz Lázár uraságnak s a jelzett időben este munka után békésen mentek hazafelé, midőn szemben találkoztak Simonnal, a ki néhány társával szintén munkáról távozott. Simon minden ok nélkül megtámadta a két vidéki legényt s midőn ezek futásban kerestek menedéket, Simon utánuk vetette magát s zsebkésével először *Nekotára* támadt, azt összevissza szurkálta, majd *Hornyákkal* akart hasonlóképpen végezni, ebben a munkában azonban megállították. *Dr. Pataki Ármin* kötözte be a két legény sebeit s mert *Nekota* szurásai életveszélyesek, beszállította a helybeli Szent-György kórházba, a csendőrség pedig *Simont* elfogta s átadta a helybeli kir. ügyészségnek.

— **Tüz Zámóiyon.** Szabados József zámolyi lakos f. hó 4-én 8 óra tájban családjával együtt már nyugovóra tért, midőn menyé az ablakon át hirtelen nagy világgosságot pillantott meg. Szaba-

dos fia rögtön vízzel sietett ki s elfojtotta a tüzet, mely a kazalt fenyegette veszélylyel. A tűz valószínűleg gyújtogatás eredménye.

— **A választás alkalmából** nagyon haragosan írt az ugynevezett liberális sajtó a *Hecc-káplánokról*. Pedig ez a jelző hovatovább megtisztelő s alatta a katolikus közvélemény a híthű lelkészeket érti. Ilyen *Hecc-káplánt* mutat be porosz kiadásban az előttünk fekvő könyvescke, amelyet *Bolanden K.* írt. Érdekes, tanulságos kis elbeszélés, amelyben egy kötelességtudó káplán ellen irányuló fondorlatokról ír a szerző, amelyeket ez ügyesen, elleneinek megszegyenyítésével kijátszik. A 70 oldalas elbeszélés ára csinosan fűzve 50 fillér. Megrendelhető az *Oktató Nép-könyvtárnál Budapest VII. Csömöri-ut 32.* Ugyanott rendezik sajtó alá nagyhirű *Orosz Ádám sz. beszédei*, amelyek 1850 óta nem kaphatók. A közel 70 éves munkára, melynek ára 7 korona lesz, november végeig lehet jelentkezni.

— **Kórházból — a dutyiba.** Surányi András kocscoci (Nyitra m.) illetőségű, csavargó műkerész valami szembaj miatt ezelőtt három héttel bekerült a helybeli Szent-György kórházba s még meg sem gyógyult, kikivánczott a szabad levegőre. Óhaja teljesült, tegnap elhagyta a kórházat s e fölötti örömben, de meg azért is, mert már elszakott az itókától, úgy bepálkázott, hogy holt rosszen elfeküdt a vásártéren. A járó-kelő rossz szajtettetek s a mentőket hívták segélyül. Ki is vonult a mentőkocsi, ámde mert rögtön észrevették, hogy az atyafinakincs más baja, mint hogy alaposan berugott, a kórház helyett a városközi dutyiba szállították, a hol most 2 napig elmélkedhetik vásártéri kalandja felett. Büntetésének kitöltése után illetőségi helyére tolongják.

— **Vesztett eb.** Alcsuthról írják lapunknak, hogy ott f. hó 3-án Drechsler István ottani lakos kutyája Kovács Lajos 8 éves Károly fiát több helyen meghar pta. Az ebet mielőtt mást megmarhatott volna, vesztéggár alá helyezték s mert vesztetnek bizonyult, kiirtották. A megharapott gyermeket az első orvosi segélynyújtás után a bupapesti Pasteur-intézetbe szállították.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. F. Helyben. Bennünket is könnyekig meghatott a sponót nem épen szerény óhaja, hogy t. i. az »alantos« papság a politikában vezérszeretettel vinni ne óhajton. Persze, ha a zsidók szerkerét tologatnók, akkor »hazafias« papság lennénk. Bizony — még egyszer mondjuk — könnyekig meghatott bennünket ez az óhaj és el is határoztuk, hogy legközelebb feliratot fogunk intézni valamelyik székesfejérvári rabbinus urhoz, hogy tiltsa meg Lurja Aladárnak a politizálást, mert mi úgy óhajtjuk.

Vegyünk

Osztálysorsjegyet

$\frac{1}{8}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{1}$
K. 1.50 3.— 6.— 12.—

Mészáros Miklós
 m. kir. szab osztály sorsjegy főurudájából.

Bpest, VIII. József-körut 22.24.
 Megrendelés és a pénz megküldése postautalványon.